

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 191

van **KATRIEN SCHRYVERS**

datum: 29 november 2022

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

Intrafamiliaal geweld en psychisch welzijn - Rol apothekers bij preventie en vroeginterventie

Tijdens de lockdown in 2020 werd een samenwerking opgestart tussen de centra algemeen welzijnswerk (CAW's) en het Vlaams Apothekers Netwerk (VAN) om intrafamiliaal geweld op discrete manier aan het licht te brengen. Uit het project rond codewoord Masker 19 groeide een nieuw project, dat een bredere doelgroep beoogt. Onder de noemer #CAVAsa werken het VAN en de actoren van het geïntegreerd breed onthaal (GBO) samen om situaties te herkennen omtrent alle psychosociale problematieken waarvoor de CAW's hulp bieden. Het is vooral de bedoeling om in te zetten op vroeginterventie en preventie van mentale kwetsbaarheden.

Begin september 2021 startte in negen eerstelijnszones zo'n proefproject van een drietal maanden. De resultaten van de proeffase zouden in de loop van de maand februari grondig geanalyseerd en geëvalueerd worden, zo vernam ik in antwoord op mijn vraag om uitleg van 11 januari II. In een recente communicatie van het VAN getuigden enkele apothekers positief over hun deelname aan het #CAVAsa-project.

In de provincie Antwerpen loopt parallel het proefproject met Zipster, een digitaal doorverwijzingsplatform dat zorgverleners helpt bij het doorverwijzen van patiënten naar lokale welzijnsactoren. Het platform wordt hoofdzakelijk door huisartsen getest en gebruikt, maar in de eerstelijnszone Westkust en Polder zijn ook de huisapothekers ermee aan de slag gegaan in het kader van hun deelname aan project #CAVAsa.

De finale doelstelling van het #CAVAsa-project, zo vernam ik nog in januari II, is om na het tweede projectjaar het project breed verder te laten integreren in het beleid van zo veel mogelijk eerstelijnszones opdat de lokale huisapothekers en CAW's door de lokale besturen en zorggraden autonoom en actief kunnen worden ingeschakeld in het lokale netwerk van zorgzame buurten ter bevordering van het psychosociaal welbevinden.

De CAW's gingen ook al een samenwerking aan met Febelhair, de kappersfederatie. Dit om het thema partnergeweld mee bespreekbaar te maken en de kappers aan te moedigen om te luisteren, maar ook om mensen te informeren over de professionele hulp van 1712 of het CAW. Dit project wordt echter niet door Vlaanderen gesubsidieerd.

1. Hoe werd het project #CAVAsa eerder dit jaar geëvalueerd? Wat waren de conclusies? Welke verbeterpunten waren er? Kan de minister een en ander illustreren met cijfers?

2. Hoe wordt het project verdergezet? Zal het worden uitgerold naar andere eerstelijnszones? Wanneer zou een uitrol over heel Vlaanderen mogelijk zijn?
3. Worden er nog opleidingen aangeboden aan apothekers in het kader van dit project?
4. Hoe worden burgers aangemoedigd om moeilijk te bespreken onderwerpen ook aan te kaarten bij de apotheker?

HILDE CREVITS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN,
VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

ANTWOORD

op vraag nr. 191 van 29 november 2022

van **KATRIEN SCHRYVERS**

1. Het project #CAVAsa werd na het eerste projectjaar positief geëvalueerd. Tijdens het eerste projectjaar werden volgende doelstellingen behaald:
 - bestaande samenwerkingen inzake psychosociale zorg op het terrein werden geïnventariseerd, en de noden en behoeften om deze te verduurzamen en nog efficiënter en kwaliteitsvoller samen te werken werden in kaart gebracht;
 - er werden instrumenten en een opleiding voor apothekemedewerkers ontwikkeld;
 - er werden lokaal contacten gelegd tussen CAW, zorgraad en apotheek;
 - het project en de maatschappelijke relevantie van het opnemen van deze nieuwe rol van de apotheker werd kenbaar gemaakt naar andere eerstelijns stakeholders.

Ondanks de brede uitrol die tijdens het piloottraject werd gerealiseerd, dient toch vermeld dat de resultaten van het project zonder twijfel werden beïnvloed door de pandemiecontext. De apotheker ervaarde een ongezien hoge werkdruk, werd gehinderd door mondkapen en schermen, zag patiënten met smetvrees, ... Dit beïnvloedde het bespreken van psychosociale hulpvragen aanzienlijk. De prille samenwerking werd hierdoor sterk op de proef gesteld. De impact zal pas echt meetbaar en voelbaar zijn op lange termijn. Een grondige impactmeting zal een verdere uitbreiding en professionalisering van het ontwikkelde format vereisen.

Op basis van de resultaten gaf ik positief gevolg aan de projectaanvraag voor #CAVAsa 2.0. Op basis van de kwalitatieve bevragingen uit de pilootfase van #CAVAsa 1.0 werden in het vervolgproject de opleiding en de tools verbeterd en geprofessionaliseerd. De webinar werd omgevormd tot een e-learning omdat deze een verhoogde toegankelijkheid biedt. De e-learning is modulair opgebouwd en interactief. Het bevat filmpjes over de werking van het CAW en praktijkvoorbeelden toegepast op de werkelijkheid van de huisapotheker en het CAW. De e-learning kan makkelijk worden aangevuld met bijkomende hoofdstukken zoals filmpjes van gesprekken tussen apothekers en personen met een zorg- en ondersteuningsnood, uitleg over het Zipster platform, of andere zaken die de apotheker nodig acht om nog beter de vertaalslag naar de praktijk onder de knie te krijgen. De laagdrempelige instap (zonder al te grote extra belasting voor de apotheker en het CAW, niet gebonden aan specifieke tijdstippen en data) bevordert het engagement van de bijkomende apotheken.

Zowel kwalitatieve als kwantitatieve data werden verzameld tijdens #CAVAsa 1.0, hieronder een greep uit de resultaten:

- in totaal werden er 77 vragenlijsten ingevuld door apothekers.
- in totaal namen er iets meer dan 80 apothekers deel aan de opleiding (uit 9 eerstelijnszones).
- het projectteam verdeelde meer dan 70 pakketjes met de ontwikkelde materialen.
- in totaal werden er 79 interventies genoteerd door een 40-tal actief registrerende apothekers, hiervan werden er een 10-tal patiënten effectief doorverwezen naar het CAW.
- er werden ook 7 focusgroepen (ELZ ZOL, ZLZ KBVL, ELZ Waasland NO/ZW, ELZ Westkust & Polder, ELZ Dender, ELZ Westhoek en ELZ ZO-Hageland)

georganiseerd tussen september 2021 en december 2021 waarop 28 apothekers, 9 CAW-medewerkers en 2 leden van de ELZ op aanwezig waren:

- o Enerzijds zijn er apothekers die het project als uitbreiding zien op hun regulier takenpakket, maar daar tegenover staat ook een groep die aankaart dat het eigenlijk niets nieuws is en dat in gesprek gaan met psychosociaal kwetsbare patiënten en op zoek gaan naar gepaste hulp al deel uitmaakt van hun beroep. Volgens die laatste groep bestaat de meerwaarde van dit project vooral uit het bekendmaken van de apotheker als welzijnsactor naar het brede publiek. Enkele apothekers gaven aan dat ze door het project (nog) bewuster bezig zijn met de psychosociale problematiek dan voorheen.
 - o Ook CAW-medewerkers staan erg positief tegenover het project. Volgens hen zit de grote meerwaarde van dit project in de laagdrempeligheid van de apotheker waardoor veel burgers met een hulpvraag bereikt kunnen worden.
2. Tijdens het tweede projectjaar (dat nog loopt tot eind februari 2023) beoogt #CAVAsa 2.0 volgende resultaten te bereiken:
- duurzame competentieontwikkeling bij de apotheker;
 - uitbreiden van het deelnemende apothekersnetwerk;
 - #CAVAsa kenbaar maken bij een breder publiek;
 - het installeren van een duurzame samenwerking tussen apothekers en CAW.

De resultaten en de praktijkervaringen van het eerste projectjaar gaven aan dat het project richting bredere implementatie kon gaan, maar dat het te vroeg was om in één keer uit te rollen naar heel Vlaanderen enerzijds omdat de zorgraden nog te pril gevormd zijn/waars om dit zelfstandig mee op te nemen, anderzijds omdat het zorglandschap veel verschillen vertoont qua organisatie en beleid waardoor een goede coördinatie voor implementatie de nodige tijdsinvestering vraagt. Vandaar het voorstel om in het bijkomende projectjaar trapsgewijs en gecontroleerd uit te breiden waarbij het projectteam verder kan blijven begeleiden/onderzoeken en bijsturen waar nodig, echter wel op een minder intensieve manier dan in het eerste projectjaar om hier ook de nodige bevindingen uit op te stellen.

Om een logische uitbreiding te voorzien, werd er gekozen om alle ELZ aan te schrijven die liggen in de 5 CAW regio's die reeds betrokken waren in het eerste projectjaar (CAW Boom-Mechelen-Lier, CAW Oost-Vlaanderen, CAW Centraal-West-Vlaanderen, CAW Oost-Brabant en CAW Limburg). Van de 35 ELZ zijn er uiteindelijk 33 participerende ELZ (d.w.z. dat minstens één apotheker zich registreerde voor deelname aan het project). De groep deelnemende apothekers werd hierdoor aangevuld met een 147-tal apotheken wat het totaal brengt op 218 apotheken. #CAVAsa 2.0 beoogt na het tweede projectjaar alle stapstenen klaar te hebben om vlot uit te kunnen rollen naar heel Vlaanderen. Vandaar de maximale inzet op persoonlijke communicatie die uitgaat van de zorgraad van de betrokken ELZ om zo de (samen)werking van de ELZ efficiënt te benutten. Ook worden de beroepsverenigingen binnen het VAN netwerk in het tweede projectjaar meer betrokken bij deze samenwerking en wordt zelfs bekeken hoe deze rol op nationaal niveau kan worden ingebed. Er wordt ook verder afgetoetst hoe een communicatie campagne (zowel naar apothekers als naar burgers toe) een verhoogde impact kan hebben waardoor de bekendheid van #CAVAsa (en de rol van de apotheker in het detecteren en doorverwijzen van patiënten met psychosociale problemen) verder kan groeien en tegelijk bij zowel huisapothekers als bij burgers een verhoogde interesse en implementatie kan wekken.

3. Er wordt een opleiding aangeboden aan apothekers in de vorm van een interactieve en geaccrediteerde e-learning. Deze e-learning is beschikbaar op het leerplatform van IPSA (Instituut voor Permanente Studie voor Apothekers), niet enkel voor de deelnemers aan het project, maar voor alle huisapothekers in Vlaanderen. De e-learning werd door meer dan 80 personen geëvalueerd, en kreeg een score van 8.38/10 op algemene kwaliteit, en 8.53/10 op inhoud. 96,3% van de e-learners zou de e-learning aanbevelen aan collega's.

Deze e-learning werd tijdens het tweede projectjaar aangevuld met fysieke praktijkavonden waarbij de huisapotheker de medewerker van het CAW (lokaal) kon leren kennen. In totaal vonden 8 praktijkavonden plaats tussen 16 november en 15 december.

Hoewel het te vroeg is om conclusies te trekken uit het tweede projectjaar, merkt het projectteam dat de e-learning alleen onvoldoende is om gedragswijziging bij de apothekers te bewerkstelligen. Een verderzetting van het delen van praktijkervaring (interviews of kringmoment of praktijkavond,...) rond het capteren en toeleiden van psychosociale hulpvragen blijkt nodig.

4. Er wordt ingezet op initiatieven om het CAW (en de samenwerking van apothekers en CAW in het detecteren en begeleiden van burgers met psychosociale noden) via de beroepsverenigingen voor apothekers, de verenigingen voor alumni apothekers en de universiteiten, wetenschappelijke tijdschriften, ... meer kenbaar te maken.

Op die manier kan de signaalfunctie organisch geïntegreerd worden in de dagelijkse farmaceutische praktijk en zo een voorbeeld zijn voor apothekers en sociale zorginstellingen in het buitenland.

Concreet zijn er handvaten ontwikkeld, zoals een poster voor in de apotheek, een website (www.cavasa.be) en handige wegwijzertjes (met invulstrookje) om de apotheker in zijn doorverwijsfunctie te ondersteunen, alsook om de conversatie met de patiënt aan te gaan.

Deze handvaten werden als positief geëvalueerd (via de focusgroepen alsook op de praktijkavonden) door de deelnemende apothekers.

Er wordt ook gewerkt aan een (politiek) symposium dat door zal gaan op 6 februari 2023 met als titel "Detectie van psychosociale kwetsbaarheid in de eerste lijn: wat kunnen we leren uit project #CAVASa? Een samenwerking tussen apothekers en CAW." Dit symposium zal plaatsvinden in het Vlaams Parlement.